

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
ความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการพัฒนา

การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในพื้นที่

อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง อำเภอแม่แตง

จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายวันชัย เจือบุญ

พฤษภาคม 2545

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง ผู้ให้ข้อมูลคือ หัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านตามเส้นทางเดินป่าท่องเที่ยว ประกอบด้วยบ้านแม่สะบ้านโป่งน้อย บ้านแม่จอก บ้านโป่งเค็ด ตำบลป่าแป๋ และบ้าน ปากกล้วย บ้านป่าข้าวหลาม บ้านแม่หมาโน บ้านปางป่าคา กับบ้านโป่งแง่น ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบจำนวนทั้งสิ้น 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตลอดจนการเข้าไปอยู่ประจำในหมู่บ้านพื้นที่สำหรับการวิจัยโดยใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในเชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 41 ปี ร้อยละ 64.41 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง มูเซอ ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 55.09 นับถือศาสนาคริสต์ และเป็นชาวไทยพื้นราบ ร้อยละ 44.91 นับถือศาสนาพุทธ อาชีพหลักส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ส่วนอาชีพรองคือรับจ้างทั่วไป

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับดีมาก ร้อยละ 98.31 ระดับปานกลาง ร้อยละ 1.69 และมีการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นลูกหาบรับจ้างแบกสิ่งของสัมภาระให้นักท่องเที่ยว ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ดี มีเพียงร้อยละ 1.69 และพอใช้ ร้อยละ 16.95 ส่วนใหญ่ของผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 81.36 ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้เลย มีการจัดตั้งกลุ่ม ชมรมร่วมกันอย่างผิวเผิน ขาดความเข้มแข็งของกลุ่มจึงไม่สามารถทำการต่อรองกับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวได้โดยตรง โดยภาพรวมแล้วนั้นพบว่าส่วนใหญ่ของผู้ให้ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร้อยละ 65.25 มีส่วนร่วมน้อย และร้อยละ 21.19 มีส่วนร่วมปานกลาง มีเพียงร้อยละ 13.56 เท่านั้น ที่มีส่วนร่วมมาก ทั้งในด้านการนำเที่ยว การให้บริการที่พัก การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว

สำหรับปัญหาและอุปสรรค ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชนในพื้นที่โดยตรง ที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมองเห็นแค่ประโยชน์ส่วนตน ขาดความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยว และอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการจัดระบบการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับชุมชนพื้นที่ จึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นควรที่จะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรมีการจัดทำโครงการหรือกำหนดแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนให้มีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบล อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง ตลอดจนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ควรดำเนินการจัดประชุมหรือวางแผนการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นระบบ จัดทำโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นระบบ จัดทำโครงการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยครอบคลุมทั้งในด้านการบริหารจัดการ การให้บริการและการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน

Abstract of special problem submitted to the Graduate School Project of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Development Administration

**PEOPLE'S PARTICIPATION IN ECOTOURISM MANAGEMENT IN
HUAY NAM DANG NATIONAL PARK, MAE-TANG DISTRICT,
CHIANGMAI PROVINCE**

By

WANCHAI CHUABOON

NOVEMBER 2002

Chairman: Associate Professor Dr. Chalermchai Panyadee
Department/Faculty: Department of Agricultural Extension, Faculty of Agricultural
Business.

The objectives of this research were: 1) to examine personal, social, and economic characteristics of people in Huay Nam Dang National Park; 2) to examine people's participation in Ecotourism Management; and 3) to find out problems and suggestions regarding such management in Mae-sae village, Pongnio village, Mae-jok village, Pongdeuad village, Pa-pae Subdistrict, and Pa-kluay village, Pa-kaolame village, Mae-manai village, Pang pakha village, Pong nghan village, Keudchang Subdistrict, Mae-tang District, Chiangmai Province. Questionnaires were used for data collection and the respondents were 118 household heads, selected by systematic random sampling. The statistical analysis included percentage, frequency, mean and standard deviation and Participant observation.

The result indicated that the average age of the participants was 41 years old. They were male and finished primary school. 55.09% were karen and Lahu who were Christianity, while 44.91% were local people who were Buddhist. Most of them engaged primarily in agriculture and general employment as a secondary job.

It also showed that the participation on the eco-tourism management in Huay Nam Dang were found at a high level: the participants had basic knowledge and engaged in related careers 98.31% at high level and 1.69% at a middle level. Most of them were porters for tourists. 1.69% had English proficiency at good level and 16.95% at fair level. Most of the respondents could not communicate to foreigners (81.36%). Moreover, their organizations were not so strength to negotiate with tour companies or tourists. The participation, generally, in eco-tourism management was at low level (65.25%), middle level (21.19%), high level (13.56%) in terms of guide trekking, accommodation, and souvenir production. The important factors influencing the eco-tourism management in Huay Nam Dang were: villagers did not have knowledge and potentiality of eco-tourism management; tour entrepreneur lacked of responsibility to their tourists; Huay Nam Dang National Park did not have any rules for management system in the National Park that affected nearby villages. In addition, the participants suggested that any related organizations both government and business sectors especially the Thai Authority Tourism (TAT) should guide people to develop their potentiality to manage tourism in their villages, the Sub-district Administration Organization (SAO) and the tour entrepreneurs should organize the eco-tourism management systematically, and plan the project for increasing community participation in management, services, and developing tourism sites in their villages.